

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Sententia Scotistica impugnatur autoritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

piendo fundamentum ex solo modo concipiendi & significandi; quo modo distinguit inter definitum & definitionem, quia quod in uno significatur implicite, ut natura humana in *ly homo*, in altero v. g. in *ly animal rationale* significatur explicitè; sed hæc non sufficient ad salvanda contradictoria realia: & primò intentionalia; ut *sunt produci non produci, communicari non communicari*. tota quippe distinctio & non identitas rationis ratiocinantis est secundò intentionalis & intra intellectum; unde non possum dicere, ens est ferrum, gladius non est ferrum. cum tamen possum & debeam dicere: *essentia communicatur, Paternitas non communicatur*: ergò major distinctio requiritur, quam rationis ratiocinantis.

5. Ratio est secundò. Quòd si tantum esset distinctio rationis ratiocinantis, omnia nomina, quæ de DEO dicimus, & in DEO distinguimus essent synonyma, siquidem nec in re significata, ut fatentur Adversarii, nec in modo significandi distinguerentur, eò quòd omnia habeant unum eundemque modum prædicandi per modum termini incomplexi. Atqui consequens communiter à Theologis est rejectum: aliud quippe intendimus significare per omnipotentiam, aliud per misericordiam, aliud per essentiam, aliud per attributum.
6. Nec satis facis, si dicas: ideò hæc nomina esse diversa in modo significandi, quia per nomen *justitia* v. g. tantum explicitè significatur virtus vel actus iustitiæ; reliqua verò tantum implicite, & sic de aliis. Nam contra est: vel enim habet intellectus fundamentum ex parte DEI per tale nomen unum ex alio exprimendi, vel non habet: si habet, jam est distinctio rationis ratiocinata cum fundamento in re: si non habet, tunc vel format conceptum falsum, & difformem objecto: vel certè affingit ipsi aliquid secundò intentionale, desumptum ex modo intelligendi, quod iterum est falsum: siquidem cum dicimus, DEUM creare mundum per omnipotentiam, salvare per misericordiam: Non denominamus DEUM secundum statum secundò intentionalem, sed primò intentionalem, & ut est à parte rei.
7. Requiritur ergò major in divinis distinctio, quam rationis ratiocinantis. Sed qualis illa? Respondet primò Scotus cum tota & sola schola Scotistica, debere esse *distinctionem formalem actualem ex natura rei*. Ita expressè dicit in 1. d. 8. q. 3. §. ad questionem. & q. 4. Respondet contra S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. & 3. & pluribus aliis in decursu citandis, distinguere *ratione ratiocinatâ*, sive cum fundamento in re. Sed quodnam istud fundamentum?
8. Respondent Thomistæ, imò & plurimi RR. esse distinctionem virtuales, verum tam diversâ virtualis distinctionis explicatione & acceptione, ut roto caelo inter se dissentiant. Nos priusquam nostram & Thomisticam distinctionem virtuales exponamus, prius celebriores sententias ad trutinam vocabimus. Esparza, Erhardt, Veckenus, Derckenis & multi alii solam admittunt distinctionem realem in tertio (quam etiam appellant virtuales distinctionem) in ordine ad salvanda contradictoria realia, v. g. *produci, non produci*, quæ dicuntur de omnibus formalitatibus, quarum una est aboluta, altera relativa, ut *essentia, & filiatio* v. g. *es-*

sentia non producitur, filiatio producitur. Pater generat, essentia non generat &c. In reliquis vero prædicatis misericordiam, omnipotentiam, sapientiam, &c. nullam admittunt distinctionem virtuales intrinsecam, & quæcunque de divinis perfectionibus affirmamus, vel negamus, refundunt vel in ipsum actum intelligendi cum Oviedo & Bonæspei; vel in aliqua connotata extrinseca ex parte creaturarum cum Aureolo & Arimin: Hentius à S. Ignatio d. 4. a. 3. cum pluribus à se citatis distinctionem virtuales (quam vocat æquivalentem rerum formaliter distinctarum in ordine ad subeunda sine contradictione prædicata contradictoria, eamque dicit esse distinctionem virtuales intrinsecam) admittit tantum quoad illa contradictoria realia, quæ de illis fides docet: uti sunt, *filius producitur, essentia non producitur: Pater intellectum generat, non voluntate: voluntas est principium spirandi, non intellectus, &c.* In reliquis autem admittit tantum distinctionem virtuales in ordine ad fundandos diversos conceptus, eamque vocat distinctionem virtuales extrinsecam, Franciscus de lugo admittit universaliter tantam distinctionem virtuales attributorum, quæ independenter à nostro intellectu una formalitas excludat alteram, & sapientia v. g. non fit formaliter iustitia. Ferè ad sensum Caramueles admittentis in DEO non identitatem formalem ex natura rei. Quò etiam inclinât Magnificus P. Stadlmair, admittens ante intellectum in DEO distinctionem virtuales, realem, formalem, intrinsecam, & tantum non (quod Scotistæ volunt) actualem.

Illustrissimus Reding q. 2. a. 3. contr. 3. eam distinctionem virtuales in divinis admittit, quæ sit eminentia unitatis sibi omnes perfectiones simpliciter simplices & propter immersionem potentialitatis distinctas in creaturis, ita sibi formaliter identificans, ut independenter à nostro præcivo conceptu quælibet includat alteram; per nostrum verò intellectum una ab altera etiam objective & exclusive præcindi possit. Jo. à S. Th. Salmanticensis, Gonet, Contenton & complures nostri DD. eam admittunt universaliter distinctionem virtuales inter divinas perfectiones, quæ sit tanta eminentia divinarum perfectionis, ut ipsius formalitates non per modum excludentis & exclusi, sed per modum includentis & inclusi, seu, ut vocant, per modum expliciti & impliciti præcindi possint.

§. II.

Sententia Scotistica impugnatur auctoritate.

Distinctionem attributorum divinarum ex natura rei his terminis dicit, & explicat Scotus l. cit. q. 3. *Inter perfectiones essentielles non est tantum differentia rationis hoc est diversorum modorum concipiendi idem objectum formale. Est ergò ibi distinctio tertia præcedens intellectum omni modo, & est ista, quòd sapientia in re formaliter non est bonitas in re. Et q. 4. tales perfectiones ex natura rei ante opus intellectus non habent identitatem formalem.* Contra hanc doctrinam cum communi aliorum DD. prætermittis ipsorum censuræ sit

CON-

10. **CONCLUSIO.** *Hac distinctio, quae divinae perfectiones, ante omne opus intellectus actu distinguuntur formaliter ex natura rei, est nullatenus admittenda. Ita Theologi quasi omnes extra scho- lam Scoti. Probatur primò. autoritate Concilio- rum & SS. PP. quibus hac Scotistica distinctio videtur contradicere.*

Nam primò Concil. Lateran. in. c. *damnamus* & c. *firmiter*, de Trin. definit omnimodam identita- tem & simplicitatem à parte rei inter Divinam es- sentiam & personas: (idem est iudicium de attri- butis) Scotista non admittit omnimodam identi- tatem, dum asruit formalem multipliciter in- ter essentiam divinam & personas, ac attributa à parte rei.

11. Nec valet dicere, Concilium loquitur de iden- titate strictè reali, non autem reali formali: nam etiam realis formalis non identitas repugnat omni- modè reali identitati, quam definit Concilium. Alias etiam Durandi opinio hanc definitionem non tangeret, concederet in divinis distinctionem realem modalem, quem tamen hanc ipsa definitione Scotista impugnant.

12. Secundo. Confessio fidei in Concil. Florentino Sels. 25, autoritate Eugenii Papæ à Latinis PP. ad Graecos transmissa dicit, *ne identitatem divinae sub- stantiae distribuere, ac ipsam divinam substantiam re, non autem solâ ratione hypostasis & personis differre credere videamur, &c.* Cui sententia sub- scribere Graci PP. è quibus Andreas Colossensis Archiepiscopus; haud quaquam putare debetis, ut re differant, quandoquidem solâ ratione, aut intel- ligentiâ differre creduntur. Similia habentur Sels. 18. & 19. Atqui per Scotistas substantia divina & hypostates, pariter & attributa non solâ ratione & intelligentiâ vel actu intelligendi, sed actu reali ante opus rationis & intellectus distinguuntur.

13. Ajunt Scotista: à PP. Concilii ly solâ ratione non lumi pro intelligentiâ, sed pro ratione formali, ac proinde tantum negari distinctionem strictè realem. Sed contra est primò, quod PP. Concilii Florent. alleg. ista coniungunt solâ ratione & in- telligentiâ, dum etiam Sels. 18. Joannes Theologus nomine Ecclesiae Latinae dixit, *re quidem sunt idem, secundum autem modum intellectus nostrae differre videntur.* Contra est secundò. Quod Concil. praedictum Sels. 24. dicit: *Pater enim in- distinctus ab essentia, imò verò cum ipse sit ipsi essen- tia, non intelligitur distinctam habere essentiam ab hypostasi.* atqui per Scotistas haberet quâ talis di- stinctam essentiam, quia alia foret ex natura rei ratio formalis & quidditas paterna hypostasis; alia ipsius essentiae; sed quid est aliud ratio formalis & quidditas, quam essentia?

14. Tertio. SS. Patres commendant in DEO salvâ Trinitate, summam simplicitatem, quâ major exco- gnari non possit: ideo D. Dionys. Aropag. c. 9. d. div. nom. dicit: *DEVM in pulcherrimis excellen- tis identitatis finibus collocatum.* Augustinus 7. d. Trin. c. 1. *summam simplicitatem: verè ibi est summe simplex essentia; hoc est ergò ibi esse quod sa- pere.* Et inf. *quod enim est sapientia sapere, & po- tentia posse, & eternitati aeternam esse, magnitudi- ni magnam esse, hoc est essentia ipsum esse.* Et quia in illa simplicitate non est aliud sapere, quam esse, eandem ibi sapientia, quâ essentia. Bern. Sermon. 81.

in Cant. *primum & purissimum simplex.* Boëtius 5. de considerat. *unum in quo nullus numerus est. uni- cè unum, & simplicissimam unitatem appellat.* Idem SS. PP. negant in DEO esse aliud & aliud. Ita Au- gust. 1. c. de Trinit. c. 5. *DEVS sua est ipse sapien- tia, quia non est aliud sapientia ejus, aliud essentia.* Isidorus. 5. d. sum. bono, quia *non est aliud ipse, aliud, quod in ipso est.* D. Bern. 5. go. in Cant. *DEVS hanc sibi vendicat meram, singularémque suae essentiae simplicitatem, ut non aliud & aliud inve- niat in ea, ideoque concludit Greg. Nyss. l. ad Albavium, omnem circa essentiam distinctionem rejicit divina simplex natura.*

Contradicit omnibus istis autoribus distinctio Scotistica, quae à parte rei numerum divinarum formalitatum, aliud & aliud, nempe aliud ipsum, hoc est essentiam, aliud quod in ipso, hoc est attri- butum, esse contendit. Nec fatiscunt Scotista, cum dicunt, ut priùs, SS. PP. esse intelligendos de alicuius strictè, non autem formaliter tantum reali. Contra enim

§. III.

Rationes contra distinctionem Scotisticam.

PROBATUR conclusio triplici ratione. Prima est. 15. juxta fidei doctrinam DEUS est omnimodè sim- plex, omnis intrinseca multipliciter & composi- tionis expers, & quidem ex relata SS. PP. interpre- tatione & communi doctrina, eâ simplicitate, quâ major & perfectior esse nequeat. uno verbo sim- plicissimus, & ut Bern. l. 5. d. confid. c. 7. *unissi- mus* est: sed hanc divinae simplicitatis perfectionem tollit distinctio Scotistica, ergò. Minor prob. for- malis, realis, actualis multipliciter & compositio destruit omnimodè simplicitatis perfectionem & conceptum: sed hac distinctio ponit in DEO à parte rei formale actualem multipliciter, imò & compositionem; ergò hac distinctio destruit conceptum & perfectionem omnimodè simplicitatis divinae.

Major probatur: sicut in DEO est admittenda 16. realis simplicitas contra Porretanum, qui admitte- bat pluralitatem strictè realem; sic etiam est admit- tenda formalis simplicitas: nam DEUS tam est for- maliter, quam realiter & modaliter simplex: for- malis quippe simplicitas est perfectio sine imper- fectione & ut vocant, simpliciter simplex, siqui- dem importat purissimam divinae essentiae actualita- tem, prout ex secunda ratione amplius constabit.

Nec essentia divina in genere simplicitatis esset summa & infinita, si careret simplicitate formali, ergò debet essentia divina non minus esse formali- ter, quam realiter simplex: Sed formalis pluralitas & compositio destruit formalem simplicitatem; non enim minus opponitur formalis multitudine perfectionum divinarum ante operationem intel- lectus formali simplicitati, quam realis materialis vel modalis multitudine aut compositio reali mate- rialis & modalis simplicitati: simplicitas quippe est unitas compositionis expers: omnis autem multitu- do vel est composita, vel incomposita: si incompo- sita, repugnat simplicitati, quatenus est unitas, si composita, repugnat eidem, quatenus est expers compositionis.

Minor principalis pariter probatur quoad pri- mum membrum *multitudinis*; quia quâ ratione 17. unum